

Bioblitz i Marbæk

Foto: Søren Aagesen

20. - 21. juni 2020

Sammenfatning

I weekenden den 20. – 21. juni 2020 blev der afholdt Bioblitz i Marbæk. Arrangører var DN-Esbjerg, Esbjerg Naturplejeforening samt Natur- og Kulturformidlingscentret Myrthuegård. Basen under bioblitz'en var Myrthuegård.

Det var første gang der blev afholdt Bioblitz i hele Marbæk-området, og det var derfor meget spændende, hvor mange arter det var muligt at finde. Vejret spiller en stor rolle for sådan et arrangement, og heldigvis blev det det bedre end vejrudsigterne spåede: det var tørvejr og solrigt, lidt blæsende og ca. 18-20° C.

Der deltog ca. 50 inventører fra hele landet, og der blev i alt registreret **994 arter**.

Alle arter er indtastet på www.fugleognatur.dk i Naturbasen. Hvis man ønsker en fuldstændig artsliste, er det muligt at søge den frem på hjemmesiden.

Arterne fordeler sig i følgende hovedgrupper:

Protozoer:	1 art
Dyreriget:	604 arter
Planteriget:	306 arter
Svamperiget:	43 arter
Mikroalger:	40 arter

Top 5-inventører:

Lars Thomas:	395 arter
Linda Kjær-Thomsen:	270 arter
Ole B. Lyshede:	258 arter
Knud Bech, Morten Top-Jensen, Leif Jensen, Kalle Stovgaard:	199 arter
Martin Liebermann:	138 arter

Arrangørerne er meget imponerede over det store antal arter, og vi vil gerne varmt takke alle for den store indsats. Det har givet ny viden om naturen i området, som kan bruges fremadrettet – både i naturformidlingen og i forvaltningen.

Nedenfor vil udvalgte artsgrupper blive gennemgået lidt nøjere.

Inge Nagstrup, 26. juli 2020.

Insekter

Den største gruppe med i alt 487 arter. De fordeler sig på mange forskellige ordener som biller, græshopper, guldsmede, netvinger, næbmunde, sommerfugle, tovinger, trips, vårfluer, årevinger m.fl.

Sommerfugle:

Den største gruppe indenfor insekterne med 228 arter. Heraf stod gruppen med Knud Bech, Morten Top-Jensen, Leif Jensen og Kalle Stovgaard for 199 af arterne. De fire brugte sukkerlokning og lyslokning til natsværmerne natten til fredag og natten til lørdag.

Lyslokningssudstyr i grusgraven.

Knud Bech skriver om fangsten:

”Det mest spændende faunistiske fund var 1 stk. af vikleren *Spatalistis bifasciana*. Arten er det første fund i distrikt WJ. Den ses fåtalligt på Øerne og der er kun fundet i enkelte i andre jyske distrikter. Der er 11 distrikter i DK. Og distrikt WJ er fra Ribe i syd til Holstebro i nord og mod øst til den jyske højderyg.

Af pyralider sås *Homoeosoma sinuella* (vejbredhalvmøl). Tidligere var den mest kendt fra Nordvestsjælland og Bornholm, men arter har de senere år bredt sig, så den nu er fundet på Øerne og det sydlige Jylland.

Endvidere sås de jyske hedearter af målerne *Scotopteryx mucronata* (junimørkvingemåler, 1 stk.) og *Perconia strigillaria* (stribet hedemåler, 2 stk.).

De mest interessante af uglerne var især fund af *Acronicta alni* (kølleugele, 1 stk.) -ret få fund fra WJ samt hele 8 stk. af *Moma alpium* (marmorugle) ses mest på Øerne.

Det var også meget overraskende at vi var i stand til at registrere så mange arter. Det havde jeg bestemt ikke regnet med inden Bioblitzten”.

Kalle Storgaard og Leif Jensen fremviser nogle af nattens fund.

*Fyrresværmer (*Sphinx pinastri*)*

*Lindesværmer (*Mimas tiliae*)*

*Måneplet (*Phalera bucephala*)*

Biller:

Der blev registreret i alt 94 arter fra mange forskellige familier.

Ken Alminde fandt 10 ex. af Klitbladbille i grusgraven. Det er en art, som ikke er særlig almindelig i DK. Mathias Thiim, Lars Thomas, Linda Kjær-Thomsen og Ken Alminde fandt forskellige steder Kaprifoliepragtbille – en art, som er sparsomt udbredt i Vestjylland.

Klitbladbille (*Chrysomela collaris*). Foto: Ken Alminde. Kaprifoliepragtbille (*Agrilus cyanescens*). Foto: Ken Alminde.

Tovinger:

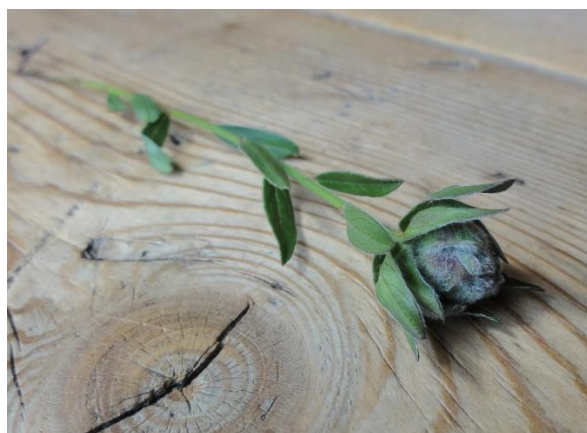
Der blev registreret 53 arter af tovinger, som omfatter svirrefluer, kødfluer, snyltefluer, dansemyg, øjefluer, minérfluer, klæger og flere andre familier.

Ken Alminde, Linda Kjær-Thomsen og Lars Thomas fandt en del eksemplarer af humlefluen *Systoechus ctenopterus* i blandt andet grusgraven. Det er en art, som er relativ sjælden i Danmark.

Inge Nagstrup fandt en galle på farve-visse på stien ved Vandskellet. Gallen er forårsaget af galmyggen *Jaapiella genisticola*. Det er en art, der kun ganske få gange er blevet registreret i Danmark i nyere tid.

Systoechus ctenopterus. Foto: Ken Alminde.

Jaapiella genisticola. Foto: Inge Nagstrup.

Næbmunde:

Der blev registreret 48 arter. Flest blomstertæger, men også randtæger, frøtæger, bredtæger, lopper, lus, cikader, vandrøvere m.fl.

Linda Kjær-Thomsen og Lars Thomas fandt på ahorn en koloni af skildpaddelus. Det er en art, der kun er registreret få gange i Jylland.

Ken Alminde fandt 10 ex. af gyvelblomstertæge i kanten Myrthuevej nær Marbæksøerne. Det er ligeledes en art med få registreringer i Jylland.

Skildpaddelus (Periphyllus testudinaceus) og myrer.
Foto: Linda Kjær-Thomsen.

Gyvelblomstertæge (Orthotylus virescens). Foto Ken Alminde.

Guldsmede:

Der blev registreret 21 arter, som er en 1/3 af det samlede antal i Danmark. Med sine mange og forskelligartede vandhuller/søer, er Marbæk-området en rigtig god guldsmedelokalitet.

Inge Nagstrup fandt flere ex. af lille blåpil i området ved Spejderøen. Her løber der et lille vandløb, hvori arten yngler. Det er en art, som blev regnet for uddød i mange år, indtil den blev genfundet i 2006 i Midtjylland. Den har siden spredt sig til mange andre lokaliteter i det syd- og midtjyske. Det er en specialist, der kræver rent strømmende vand i næringsfattigt miljø. Den har en god bestand i Marbæk.

Inge fandt desuden et enkelt eksemplar af kileplet-mosaikguldsmed ved den øvre Marbæk Sø. Det er art, som i de seneste år også sparsomt er begyndt at optræde i den vestlige del af Jylland.

Lille blåpil (Orthetrum coerulescens).

Kileplet-mosaikguldsmed (Aeshna isoceles). Fotos: Inge Nagstrup

Fugle

Der blev registreret i alt 50 arter. Fra kysten og strandengen blev noteret arter som klyde, strandskade, ederfugl, rødben, vibe samt 8 skestørke ved udmundingen af Varde Å.

I det åbne land, ved Myrthuegård og på hederne blev set arter som landsvale, rødstjert, stenpikker, mursejler, stillits, musvåge, tornfalk samt sortstrubet bynkefugl.

I plantagen blev der registreret fyrremejse, skovskade, grønsisken, lille gråsirken samt natravn. Sidstnævnte lod sig høre lørdag nat ikke mindre end fem forskellige steder i området. De der var med på flagermusturen fik en fin oplevelse, da en natravn passerede lige hen over hovedet på deltagerne.

Øvrige dyr

Der blev udover insekter og fugle registreret 68 andre dyr. De spænder vidt fra rur, fisk, springhaler, spindlere, muslinger, krybdyr, padder, pattedyr, regnorme, skolopendre, snegle, krebs og tusindben.

Lørdag aften kl. 22.30 var der en guidet flagermustur med Liliana Avlasovic-Andersen og Claus Løth, der er tidligere mangeårig skovfoged i Marbæk. Deltagerne blev udstyret med flagermusdetektorer, og så gik turen rundt om den nedre Marbæk Sø og gennem plantagen. Resultatet blev to arter af flagermus: sydflagermus og vandflagermus.

Imellem feltkursionerne studeres det indsamlede materiale grundigt. Fra venstre: Matbias Thiim, Linda Kjær-Thomsen, Tina Larsen og Lars Thomas.

Planter

Der blev registreret 306 arter fra planteriget, heraf 12 arter af mosser.

Det overordnede indtryk af artslisten er, at der er tale om arter tilpasset næringsfattig jordbund, hvilket man må sige, at det er på den gamle hedejord.

De fleste af botanikerne besøgte grusgraven vest for Myrthuegård og her blev der fundet bl.a. liden ulvefod, rundbladet soldug, liden vintergrøn, blåstjerne, klokkelyng, mosebølle, kær-ranunkel, sværtelveld, smalbladet kæruld, børste-siv, tråd-star, dværg-star, enskættet sumpstrå samt mangestænglet sumpstrå.

Rundbladet soldug (Drosera rotundifolia) og liden ulvefod (Lycopodiella inundata) i grusgraven. Fotos: Søren Aagesen.

På ”Firekløver-heden” og øvrige hedeområder blev der bl.a. registreret benbræk, klokke-ensian, rundbladet soldug, krybende pil, guldblomme, klokkelyng, mose-troldurt, hedelyng, farve-visse, engelsk visse, tornblad, kragefod, lav skorsoner, plettet gøgeurt, spæd mælkeurt, vestlig tue-kogleaks, hirse-star samt stjerne-star.

*Benbræk på hede (Narthecium ossifragum)
Foto: Søren Aagesen.*

*Stor bestand af farve-visse (Genista tinctoria) på stien v. vandskellet.
Foto: Inge Nagstrup.*

Kim Augustinus Pedersen og Birthe Vesterlund tog også en tur på strandengen og de fandt bl.a. strand-kogleaks, gåsepotentil, vingefrøet hindeknæ, engelskgræs, læge-kogleare og strand-trehage.

Martin Liebermann og Ole B. Lyshede tog en tur til Sønderhede-området, hvor der findes der et par mindre søer med fine bestande af den sjældne bregne, pilledrager og den relativt sjældne skærmpante, svømmende sumpskærm.

Pilledrager (Pilularia globulifera) med sporebus.
Foto: Ole B. Lyshede.

Svømmende sumpskærm (Apium inundatum).
Foto: Martin Liebermann.

Af mosser blev der registreret følgende arter: almindelig kløvtand, stjerne-bredribbe, almindelig skebladmos, spids spydmos, hulbladet fedtmos, plæne-kransemos, almindelig cypresmos, hede-cypresmos, ene-jomfruhår, hårspidset jomfruhår, fedtet tørvemos og udspærret tørvemos.

Tørvemos (Sphagnum sp.). Foto: Søren Aagesen.

Svampe

Der blev i alt registreret 43 arter fra svamperiget, heraf 17 laver.

Juni måned er ikke det bedste tidspunkt at registrere storsvampe, så det blev som forventet en ret kort artsliste. I plantagen blev der fundet almindelig kantarel, grædende mørkhat, judasører, almindelig tåresvamp, nålebruskhat, kliddet epaulethet, forårs-stilkporesvamp, håret læderporesvamp, almindelig gulhat, skællet støvbald og vårmusseron.

I grusgraven blev der fundet spidsskælhat, knoldet stillkporesvamp, forårs-stilkporesvamp, candolles mørkhat, orange mosnavlehat, almindelig agerhat, broget læderhat. Desuden blev der fundet en meget speciel svamp i grusgraven – en snyltekølle ved navn *Beauveria bassiana*. Der blev desværre ikke taget billeder af den, men den er heller ikke særlig fotogen, da den mest ligner en lille gelékugle. Det er en sjældent fundet art i Danmark.

Af laver blev der bl.a. registreret bleggryn bagerlav, brungrøn bagerlav, hede-rendyrlav, spættet bagerlav og træfods-bagerlav.

En delegation fra svampeforeningen "Æ Skurrehat" kiggede nærmere på områdets svampe.

Mikroalger

Det er sjældent, at man i forbindelse med en Bioblitz undersøger mikroalger, da det kræver specialistviden. Vi var så heldige at have Peer Kammer Hansen med, som netop har specialist viden om nogle af disse arter.

Peer undersøgte vandet fra nogle af søerne, herunder søen ved Vandskellet og det resulterede i en liste på 40 arter med repræsentation af blågrønalger, gulalger, kiselalger, øjealger, grønalger, koblingsalger, fugealger m.fl. Derudover fandt han også nogle arter af dafnier, vandlopper og hjuldyr.

Peer skriver bl.a. følgende om resultatet:

”De fleste arter på listen er almindeligheder, men ingen er tidligere registreret fra Marbæk. Der er forholdsvist mange koblingsalger i Marbæk, som faktisk er lidt forvaltningsmæssigt interessante. I Holland er man begyndt at værdisætte søer efter deres algeflora, og særligt koblingsalgerne er i fokus. De er rentvandsindikatorer og er forbavsende stedfaste: når vi holder Marbækdag besøger jeg altid søen ved Vandskellet, for at samle de arter som er flotte og som jeg ved trofast findes dér. Nogle alger må artsbestemmes vha. elektronmikroskopi, men man kan i nogle få tilfælde lave en sikker bestemmelse med tørpræparater af kiselkæl og -skaller. Så det gjorde jeg i går og fik bestemt to gulalger og en kiselalge. Jeg fandt *Volvox*, hvilket ikke sker så tit som man skulle tro; den ses tit i planktonlister fordi man tror andre runde kolonier af forskelligt tjavs er dén. Men den er altså god nok her. Det er dog ikke den store *V. globator*, men den mindre og sjældnere *V. aureus*. Ellers var jeg glad for at se *Phacus suecicum*, den store rovdafnie *Polyphemus* og den grønne ”juvelciliat” *Nassula*.”

Koblingsalgen *Micrasterias rotata* i celledeling. Foto: Peer Kammer Hansen.

Afsluttende billeder:

Team 8k (Linda Kjør-Thomsen og Lars Thomas) var også ude køre med det særlige bilinsektnet til bioblitz'en.

Uden mad og drikke, dner belten ikke... Stor tak til madboldet (under ledelse af Bodil Kristensen) for god forplejning.